

SAND – De Hjemløses Landsorganisation

Indledning

Som udgangspunkt hilser SAND enhver forsimpning og strømlining af komplekse systemer for de mest udsatte borgere velkommen, og selvom vi umiddelbart ser adskillige gode tiltag i de foreslåede ændringer, er der fortsat plads til forbedring, særligt for de meste udsatte i samfundet.

SAND noterer sig særligt at man ved gennemlæsning får indtryk af noget der kunne minde om en spareøvelse og forværring for en ikke uvæsentlig del af særligt de borgere der er længst fra arbejdsmarkedet. Hertil kommer en tilsyneladende mangel på nuancering og individfokus på de borgere som ikke er i stand til at benytte sig af de ”økonomiske gevinster” der måtte være at finde ved at tage et såkaldt ”lavtlønsområde job”.

For de borgere der ikke er i stand til dette, er forslaget en reel nedsættelse af ydelsen, og en besparing for staten. SAND anser dette som en konkret forringelse og fattiggørelse af en allerede svag gruppe i samfundet.

SAND savner at se en kompensering for de svageste borgere, der ikke kan benytte sig af ovenstående. I den forbindelse vil SAND ligeledes indskærpe vigtigheden af at tænke den overordnede samfundsmæssige fordyrelse ind i billedet, både på basale varer, men særligt på de høje huslejepriser i og omkring byerne. Købekraften er ikke fulgt med udviklingen, man stiller i vores optik en allerede svag målgruppe dårligere.

SAND foreslår at man tænker en omstruktureret og mere tilgængelig § 34 støtte ind, således at man giver kommunerne mere frirum til at anvise lejligheder i en dyrere kategori til hjemløse, uden at dette kuldsejler deres skrøbelige privatøkonomi. Med et sådant tiltag vil man kunne skabe mulighed for øget boligkapacitet til kommunal anvisning, såvel som flere muligheder for lavindkomstgruppen og de mest sårbare.

Afslutningsvis understreges det at SAND er indforstået med at dét at modtage en offentlig ydelse medfører en række krav der skal opfyldes, men det er stærkt bekymrende når de krav opleves som urealistiske at overholde for en målgruppe der udgør en ikke uvæsentlig del af de berørte.

Hermed kommentarer jf. udkast til lovforslag om nyt kontanthjælpssystem.

Beskæftigelsesministeriets overvejelser vedr. boligstøtteloft

Som en del af aftalen foreslås det, at der indføres et loft over, hvor meget borgere i kontanthjælpssystemet kan modtage i boligstøtte. Det foreslås, at boligstøtteloftet vil ligge på 350 kr. (2024-niveau) om måneden, og at dette loft vil gælde samlevende og ægtefæller, der modtager forhøjet sats, som er de to eneste familietyper i det nye kontanthjælpssystem, der ikke vurderes UDKAST at have et tilstrækkeligt økonomisk incitament ved at arbejde i stedet for at modtage ydelser.

Således er boligstøtteloftet fastsat ud fra et pejlemærke om, at kontanthjælpsmodtagere typisk skal have en gevinst på minimum 2.500 kr. om måneden ved at tage et job på lavtlønsområdet. Her tages der afsæt i de såkaldte familietypeberegninger. Boligstøtteloftet understøtter desuden hensigten om, at en kontanthjælpsmodtager maksimalt skal kunne have en disponibel indkomst på 85 pct. af indkomsten for en lønmodtager på lavtlønsområdet.

Vores kommentar

Dette tiltag forudsætter at det gældende par er i stand til at udnytte den økonomiske gevinst ved at tage et job på lavtlønsområdet. Dette er langt fra en mulighed for alle, og det er bekymrende at der ikke er noget alternativ tænkt ind for de mest udsatte dette kommer til at påvirke. SAND efterlyser et konkret alternativ for de mest udsatte, der ellers vil finde det meget vanskeligt at få økonomien til at strække sig efter denne reelle nedsættelse af deres månedlige indkomst. SAND ønsker at pointere at dette kan medføre social deroute og i værste fald udsættelse af bolig for de mest sårbare borgere i samfundet.

Jobsamtaler og selv-book

69. § 37, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Når en person booker en jobsamtale digitalt, jf. kapitel 7 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats eller integrationslovens § 20, sidestilles personens booking af en jobsamtale med en indkaldelse til en jobsamtale fra jobcenteret og stk. 1 finder tilsvarende anvendelse ved udeblivelse fra en sådan samtale.«

Vores kommentar

Den øgede mængde ”selvbetjening” er ugunstig da det tilføjer endnu et ”aktivt skridt” hvor det kan være svært for de hjemløse at huske/gøre/opretholde mitID. Dette er ikke specifikt en problematik i forhold til det nye lovforslag, men gør sig i høj grad også gældende for de eksisterende regler.

Ikrafttræden og tidsramme for nye regler.

§ 26

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2025 og har virkning fra den 1. juli 2025, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Kommunen skal i perioden fra og med den 1. januar 2025 til og med den 30. juni 2025 træffe afgørelse om, hvilken sats en person, der modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp i perioden, skal modtage efter den foreslåede § 16, jf. lovforslagets § 1, nr. 35, fra den 1. juli 2025, hvis den pågældende fortsat opfylder betingelserne for at modtage kontanthjælp den 1. juli 2025. For personer, som modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp i perioden 1. januar til og med den 31. marts 2025, skal afgørelse efter 1. pkt. senest træffes den 31. marts 2025. For personer, som modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp i perioden 1. april til og med den 30. juni 2025, skal afgørelse efter 1. pkt. træffes hurtigst muligt og senest træffes den 30. juni 2025. Kommunen skal også træffe afgørelse, om den pågældende vil have ret til tillæg efter de foreslåede §§ 17-20, jf. lovforslagets § 1, nr. 35.

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 55-57, 67, 72 og 117, har virkning fra den 1. januar 2025.

Vores kommentar

Tidslinjen forekommer stram, og ved frist for at træffe afgørelse værende dagen før loven effektueres, er der ingen mulighed for borger at klage ved eventuel uoverensstemmelse før den første udbetaling har fundet sted. Dette kan være meget problematisk såfremt borger er uenig i den vurdering kommunen har foretaget, og ønsker at klage over denne.

Indkomstfradrag for samlevende og ægtefæller

I forhold til forslaget om det lempeligere indkomstfradrag, jf. forslaget til § 31, vil der her gælde, at begge ægtefæller eller samlevende i et par, hvor den ene er berettiget til mindstesats, mens den anden er berettiget til forhøjet sats som dog nedsættes, så kontanthjælpen svarer til mindstesats, jf. forslaget til § 26, stk. 2, vil have et fribeløb på 5.000 kr. og et indkomstloft på 85 pct. af dagpengemaksimum. Det skyldes, at parrets samlede sats inkl. tillæg vil blive nedsat til to gange mindstesats inkl. tillæg. De får derfor et indkomst-fradrag, som passer til mindstesatsen.

Vores kommentar

Der er stort potentiale for at dette kommer til at ramme skævt, i det man af ordlyden må udlede at man vælger at skære begge parter i et forhold over en kam. Udsathed er ikke en one-size-fits-all problematik. Hvis den ene part er markant mere udfordret end den anden, bliver dette hurtigt til ugunst for det samlevende par. SAND ønsker at minde om at udsathed er et spektrum, og ikke en samlet "kasse" som folk kan eksistere i.

Indsætte

Til § 29 nr. 54-57

Det fremgår af § 29 i lov om aktiv socialpolitik, at beskæftigelsesministeren uanset reglerne i §§ 22-25, 26, 30-34 og 81-84 kan fastsætte regler om hjælp til

1) personer, hvis forsørgelse helt eller delvis dækkes af det offentlige efter anden lovgivning, og

2) personer, der er varetægtsfængslet, anbragt i varetægtssurrogat eller ind-sat til afsoning i fængsel eller arresthus, eller som efter at være dømt til anbringelse, behandling eller forvaring opholder sig på hospital eller anden institution.

Bemyndigelsesbestemmelsen er anvendt til ved bekendtgørelse nr. 1471 af 16. december 2019 om hjælp til personer, der er varetægtsfængslet eller ind-sat til afsoning af straf i fængsel eller arresthus at fastsætte regler om ind-sattes ret til hjælp. Kommunen kan efter bekendtgørelsen yde hjælp til dæk-ning af rimelige boligudgifter, indtil personen løslades, hvis boligen bør be-vares af hensyn til

den indsattes benyttelse heraf under udgang eller efter løsladelsen. Hvis der ikke ydes hjælp til løbende boligudgifter, og der er tale om en længerevarende dom, kan kommunen i særlige tilfælde yde hjælp til opbevaring af møbler og andet bohave, hvis der skønnes at være behov her-for af hensyn til den indsattes tilværelse efter løsladelsen. Endvidere kan kommunen yde hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, der er nødvendige for den indsattes tilværelse efter løsladelsen, hvis betingelserne i § 81 i lov om aktiv socialpolitik er opfyldt, herunder hjælp til etablering af bolig. Bekendtgørelsen indeholder desuden regler om hjælp til forsørgelsen af et barn og en eventuel ægtefælles ret til at få beregnet hjælp efter kapitel 4 i lov om aktiv socialpolitik som enlig.

Det skal særligt bemærkes, at det er selve afsoningen/hensættelsen i vare-tægt/idømmelsen af andre retsfølger, der er afgørende for, om en person er omfattet af § 29 i lov om aktiv socialpolitik, og personen derfor kan modtage hjælp, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Det vil sige, at personen hverken har indtægter eller formue, der kan dække udgifterne. Pensionister, der er omfattet af pensionslovens § 46, og som kan modtage hjælp efter pensionslovens regler, kan ikke få hjælp efter § 29 i lov om aktiv socialpolitik. Dette skyldes, at reglerne i lov om aktiv socialpolitik er subsidiære i forhold andre muligheder for hjælp. Efter Ankestyrelsens praksis kan en pensionist, som ikke kan få hjælp efter § 46 i pensionsloven, dog være omfattet af retten til hjælp efter § 29 i lov om aktiv socialpolitik, hvis pågældende opfylder betingelserne.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 54, at henvisningen i § 29 til »§§ 22-25, 26, 30-34 og 81-84« ændres til: »§§ 16-20, 26, 30-33 og 81-87«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at henvisningerne til bestemmelserne i lov om aktiv socialpolitik tilpasses de ændrede paragrafhenvvisninger, som følger af dette lovforslag, herunder bl.a. som følge i ny ydelsesstruktur for hjælp i kontanthjælpssystemer, jf. lovforslagets § 1, nr. 35-37, indførelse af ret til hjælp til medicinudgifter, jf. lovforslagets § 1, nr. 107, indførelse af ret til fritidstillæg, jf. lovforslagets § 1, nr. 109, og afskaffelsen af særlig støtte til kontanthjælpsmodtagere, jf. lovforslagets § 1, nr. 63 og 108.

Med den foreslåede ændring vil der endvidere som noget nyt blive indsat en henvisning til § 85 om hjælp til flytning. Henvisningen til § 85 blev ved en fejl ikke tilføjet i bemyndigelsesbestemmelsen § 29 i forbindelse med, at reglerne om flytnehjælp ved lov nr. 1558 af 27. december 2019 blev flyttet fra § 81 til § 85.

Det fremgår af bemærkningerne til § 81, stk. 4, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 66 som fremsat, side 107, at »Det foreslås som § 81, 4. pkt., at hjælp til enkeltudgifter i forbindelse med flytning ikke længere skal ydes efter §

81. Hjælp til enkeltudgifter i forbindelse med flytning vil i stedet fremover skulle ydes efter § 85, jf. den foreslåede ændring i lovforslaget § 1, nr. 63 og 64. Der er med flytningen af muligheden for at yde hjælp til enkeltudgifter til flytning fra § 81 til § 85, jf. forslaget til § 1, nr. 63 og 64, ikke tilsigtet en ændring af den gældende praksis for vurderingen af, hvornår der kan ydes enkeltudgifter til flytning.«.

Den manglende henvisning til § 85 i bemyndigelsesbestemmelsen har betydet, at kommunerne i den mellemliggende periode har ydet at hjælp til flytning og etablering af bolig til indsatte i forbindelse med løsladelsen efter § 9 i bekendtgørelse nr. 1471 af 16. december 2019 om hjælp til personer, der er varetægtsfængslet eller indsat til afsoning af straf i fængsel eller arresthus, hvis betingelserne i § 81 i lov om aktiv socialpolitik er opfyldt. Bekendtgørelsen vil blive opdateret, når lovforslaget vedtages, og loven er trådt i kraft 1. januar 2025.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 55, at i § 29, nr. 1, udgår »og«.

Ændringen er en konsekvens af, at det med forslagene i § 1, nr. 56 og 57, foreslås at udskille personkredsen, som er anbragt i varetægtssurrogat eller idømt anbringelse eller behandling på hospital eller anden institution, til et særskilt nummer.

Vores kommentar

SAND hilser disse ændringer velkommen da vores erfaring er at den hidtidige tilgang til løsladelse og udsathed har været stærkt mangelfuld, og de mange praktiske gøremål i forhold til det sociale system efter netop løsladelse for mange virker meget uoverskueligt, og har potentiale til at medvirke til en social deroute kort tid efter afsoning.

SAND antager at arbejdet med at oplyse den indsatte om disse rettigheder, samt støtte til de relevante tiltag påbegyndes rettidigt mens borger stadig afsoner for at mindske presset på den enkelte ved afsonings ophør. Såfremt dette ikke er tilfældet, er nye tiltag umiddelbart formålsløse.

Afklaring

Det foreslås i stk. 19, at aktivitetsparate personer, der er fyldt 30 år, og som har modtaget kontanthjælp, uddannelseshjælp eller overgangsydelse i en

sammenhængende periode på to år eller mere op til den 1. juli 2025, omfattes af § 36 a i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, som affattet ved lovens § 2, nr. 13, om afklaring pr. 1. juli 2025. Kommunen skal afklare disse personer i en indfasningsperiode fra den 1. juli 2025 til den 1. juli 2027, hvis personerne fortsat modtager kontanthjælp som aktivitetsparate på afklaringstidspunktet. Kommunen planlægger det nærmere tidspunkt for afklaringen af de enkelte personer i indfasningsperioden.

Det foreslåede betyder, at der vil blive en indfasningsperiode, hvorefter kommunernes pligt til at afklare en person vil blive indfaset over en to-årig periode. Det betyder, at kommunerne vil skulle have implementeret pligten til at afklare den pågældende senest den 1. juli 2027.

Vores kommentar

En afklaringsgaranti hilses velkommen af SAND, da vores erfaring viser at mange i hjemløsemålgruppen oplever at "sidde fast" i kontanthjælpssystemet i mange år, uden at komme tættere på en egentlig afklaring. Der savnes dog konkretisering ift. hvad afklaringsforløbet kommer til at indeholde, og hvad kommunens muligheder inden for "indfasningen" reelt vil skulle indeholde. Er der tale om eksisterende tilbud sådan som de ser ud i dag, men med skærpet fokus, og eventuelle øgede krav, til den enkelte langtidsledige borger? I så fald ser SAND dette som problematisk for en allerede krav-udfordret målgruppe.

Sygemelding

Endelig indeholder lovforslaget et forslag om ændring af reglerne om sygemelding, når en modtager af kontanthjælp eller ressourceforløbsydelse deltager i et tilbud. Dette forslag har til formål at sikre, at kommunerne efter Ankestyrelsens principmeddelelse 42-22 får frihed til at bestemme, om den enkelte person skal sygemelde sig til jobcenteret, tilbudsstedet eller arbejdsgiveren. Dermed kan kommunen sanktionere personen, hvis den pågældende ikke har meddelt sygdom til tilbudsstedet, og kommunen har angivet, at sygemelding skal ske til tilbudsstedet.

Vores kommentar

SAND mener at det er vigtigt at der meldes meget klart ud hvem der skal have denne information og at den holdes kontinuerlig og konsistent på en kommune til kommune- basis. Med dette menes at det ikke bør være op til den enkelte

sagsbehandler at beslutte hvor den information skal meldes ind, da det ellers bliver meget mudret for de mest udsatte borgere.

Medicin

Beskæftigelsesministeriets overvejelser og den foreslåede ordning:

Det fremgår af aftalen, at der indføres en ret til at få dækket egenbetalingen ved køb af tilskudsberettiget medicin for personer i kontanthjælpssystemet, og at samme ret skal gælde for børn, som bor hos en forælder, der modtager kontanthjælp. Formålet er at undgå, at personer og børn i kontanthjælpssystemet ikke får den nødvendige medicin, fordi de ikke har kendskab eller ressourcer til at ansøge om tilskud efter den gældende regel i § 82 i lov om aktiv socialpolitik.

Med den foreslåede bestemmelse § 82 b indføres der en ret til at få dækket 100 pct. af egenbetalingen ved køb af tilskudsberettiget medicin for alle personer, der har modtaget kontanthjælp i mindst 12 måneder ud af de seneste 18 måneder. Måneder, hvor personen delvist har modtaget kontanthjælp, eller hvor personen i en måned har modtaget en udbetaling på 0 kr., f.eks. fordi hjælpen er blevet nedsat på grund af en ægtefælles indtægter, vil tælle med i opgørelsen af de 12 måneder. [...]

Personer, der modtager kontanthjælp under forrevalidering, er tilsvarende omfattet af retten til hjælp til medicin efter mindst 12 måneder ud af de seneste 18 måneder.

I modsætning til den gældende § 82 i lov om aktiv socialpolitik skal personen ikke selv ansøge om at modtage hjælp til medicin. Dækningen skal ydes direkte på apoteket. Kommunen skal indberette oplysningen om, at kontanthjælpsmodtageren og dennes eventuelle børn har opnået ret til medicintilskud digitalt til Det Centrale Tilskuds Register (CTR). På den måde får apotekerne adgang til at se retten til dækningen i CTR. Det betyder, at kontanthjælpsmodtageren ikke selv skal lægge penge ud for medicinen.

Vores kommentar

SAND hilser denne ordning særdeles velkommen, da det er en tilbagevendende problematik at de mest udsatte ikke har haft råd til afholde betaling til medicin. Dette har resulteret i øget udsathed og formindsket sundhed i en allerede stærkt udsat gruppe.

Tandbehandling

Beskæftigelsesministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

§ 82 a fastsætter en ret til tilskud for personer omfattet af målgruppen. Kommunen skal dog forhåndsgodkende, at der ydes tilskud efter § 82 a, hvis udgiften til et samlet behandlingsforløb overstiger 10.000 kr. Kommunen skal i den forbindelse vurdere, om behandlingen er nødvendig og helbreds-mæssigt begrundet for at sikre en vis kontrol med udgifterne til ordningen. Målgruppen er nærmere defineret i bestemmelsens stk. 1.

Der har i praksis vist sig en udfordring med bestemmelsens anvendelse, idet personer, der har fået et behandlingsoverslag på under 10.000 kr., og som derfor ikke efter reglerne har pligt til at søge om forhåndsgodkendelse, med henvisning til ordlyden af bestemmelsen har fået afslag på tilskud til dækning af udgiften, hvis den endelige pris for behandlingsforløbet er over 10.000 kr.

Det har været tilfældet, uanset om den fordyrede regning har skyldtes forhold, som personen ikke med rimelighed har kunnet forudse. Det kan f.eks. være, at der har været behov for ekstra lokalbedøvelse, eller at en fyldning har skullet være 3-fladet i stedet for 1-fladet.

Personen vil hertil heller ikke kunne søge om økonomisk hjælp efter § 82, da forudsætningen for hjælp efter § 82 er, at borgeren har ansøgt om hjælp, inden behandlingen er iværksat.

Vores kommentar

SAND er glade for at man adresserer dette problem, i det vi tidligere har oplevet at borgere kommer i klemme ved den gamle ordning. Vigtigheden af tand-sundhed kan ikke overvurderes, hverken på det psykiske eller fysiske niveau.

Boligindskud og tilbagebetaling

Efter § 95, stk. 2, bortfalder tilbagebetalingskravet, når der er gået 3 år efter hjælpens ophør, uden at der har været økonomisk mulighed for at gennemføre kravet, jf. dog stk. 3. Videre fremgår, at overdrages tilbagebetalingskravet til restanceinddrivelsesmyndigheden, finder 1. pkt. ikke anvendelse fra restanceinddrivelsesmyndighedens modtagelse af kravet. Fra modtagelsen finder forældelsesloven anvendelse, idet forældelse dog tidligst indtræder 3 år efter tilbagebetalingskravets modtagelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. § 18 a, stk. 7, 1. pkt., i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige. Tilbageendes tilbagebetalingskravet til kommunen eller Udbetaling Danmark, jf. stk. 1, 1. pkt., finder 1. pkt. på ny anvendelse.

Endelig fremgår det af § 95, stk. 3, at stk. 2 ikke finder anvendelse for tilbagebetalingskrav vedrørende hjælp til boligindsud, eller hvad der ligestilles hermed, jf. § 92, stk. 1, 2. pkt.

Vores kommentar

For SANDs målgruppe især er dette en positiv ændring, idet økonomiske muligheder, eller mangel på samme, er en kontinuerlig stressfaktor hos dem. Særligt for de mest udsatte gør det sig gældende at man er klar over at muligheden for tilbagebetaling er lille, og udsigten til at have en tilbagebetaling hængende over sig, er noget der ligger dem meget på sinde, og i visse tilfælde kan være udslagsgivende når det kommer til at få den første lejlighed efter endt hjemløshed.

Martin S. Rasmussen

Socialrådgiver

SAND – De hjemløses landsorganisation